

PRANGENDE VRAAG: wie wordt minister van Economische Veiligheid?

CIND DU BOIS

^ Cind Du Bois
Doorbraak-columnist.

Toen België op 1 december 2021 haar eerste Nationale Veiligheidsstrategie aannam werd economische veiligheid één van de vier pijlers. Het bijna vijftig pagina's tellende document onderlijnt terecht het belang van de bescherming van ons economisch en wetenschappelijk potentieel. Hoeveel van deze strategie is vandaag, bijna twee jaar later, al gerealiseerd in de vorm van beleid? Want strategie zonder beleid is enkel een droom. Zonder deftig antwoord dreigen de huidige geopolitieke risico's een nachtmerrie te worden.

Economische weerbaarheid

Economische veiligheid is niet enkel van belang voor een kleine, open economie zoals de onze. Ook grotere landen zoals Duitsland en Frankrijk voelen de dreiging. Net daarom beloofde ook de Europese Unie in juni van dit jaar, bij monde van Ursula Von Der Leyen, een strategisch kader en een uniforme aanpak tegen de economische dwang van sommige, niet verder expliciet genoemde maar vaak impliciet bedoelde, landen.

Ook de zeven belangrijkste industrielanden voelen de nood om gezamenlijk op te treden. In de slot-

verklaring van hun laatste G7-top in Japan werd veertien keer uitdrukkelijk verwezen naar economische veiligheid of weerbaarheid als grote uitdaging voor de toekomst. Om te reageren tegen de toename van economische dwang beloofden de leden meer te gaan samen werken en een Coordination Platform on Economic Coercion op te richten.

Oorlogsvoering

Japan werd al in 2010 slachtoffer van deze economische vorm van oorlogsvoering. China stopte toen de export van zeldzame aardmaterialen na een incident tussen een Chinees schip en de Japanse kustwacht. Terwijl Peking officieel milieuredenen aanhaalde, was het duidelijk dat de Japanse afhankelijkheid van de import uit China politiek werd gebruikt. Zo werd ook de import van Noorse zalm in China geblokkeerd toen Noorwegen de Nobelprijs voor de Vrede toekende aan een Chinese dissident.

Ook landen zoals Frankrijk, Duitsland, Italië en Brazilië die de Dalai Lama officieel ontvingen of landen zoals Nederland of Litouwen die een officiële Taiwanese vertegenwoordiging toelieten, zagen hun export naar China sterk dalen. Toen Australië in 2020 een onafhankelijk onderzoek vroeg naar de

oorsprong van de coronapandemie in Wuhan werd de import van onder andere Australische wijn door China belast met tarieven tot tweehonderd procent. Met een bedrag van 7,8 miljard euro was China vorig jaar de twaalfde grootste exportbestemming voor onze Belgische producten, zodat dergelijke maatregelen ook voor onze economie wel eens echt pijn zouden kunnen doen.

Prangend

De vraag naar een economisch veiligheidsbeleid is dus prangend. Volgens de G7 is het antwoord hierop vierledig en bestaat het uit het veiligstellen van productieketens, het beschermen van kritische infrastructuur, het bewaren van technologische kennis en het creëren van een gelijk internationaal speelveld voor bedrijven.

“ In 2022 werd één op de acht Vlaamse bedrijven getroffen door een cyberaanval ”

Deze vier aspecten komen ook duidelijk terug in onze Belgische veiligheidsstrategie. Het veiligstellen van onze productieketens gaat hand in hand met het vrijwaren van onze strategische autonomie. Niet enkel olie kan door Poetin gebruikt worden als economisch wapen, maar ook de kritische ruwe mineralen die vandaag onmisbaar zijn voor de transitie naar een klimaatneutrale economie. De EU is voor de meeste van deze materialen bijna volledig afhankelijk van import. Bovendien is de aanwezigheid ervan vaak geconcentreerd in bepaalde landen (zoals lithium in China en kobalt in Congo) zodat deze landen de export ervan kunnen beperken en onze bevoorrading op die manier in het gedrang kunnen brengen.

Het tweede luik over de bescherming van onze kritische infrastructuur slaat niet enkel op fysieke infrastructuur zoals ons energienetwerk maar ook, en meer en meer, op onze digitale infrastructuur. Volgens cijfers van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen werd in 2022 één op de acht Vlaamse bedrijven getroffen door een cyberaanval. Maar ook ons ministerie van Binnenlandse Zaken en het Belgisch leger waren al slachtoffer van een aanval waardoor hackers toegang kregen tot een massa data en informatie.

Militair

Terwijl de uitvoer van technologische kennis met militaire toepassingen zeer duidelijke veiligheidsrisico's heeft, wordt het derde luik ook ruimer geïnterpreteerd. Zo beperkten recent nog de Verenigde Staten, samen met Japan en Nederland, de uitvoer naar China van technologie en machines om geavanceerde chips te maken. De exportbeperking moet niet enkel vermijden dat de kennis kan gebruikt worden in militaire toepassingen maar moet ook verhinderen dat China een leidende positie kan innemen in de technologische wedloop. Het belang van het vierde luik werd zeer recent nog

geïllustreerd door de aankondiging van een onderzoek naar Chinese staatssteun door de Europese Commissie. Zo zouden Chinese bedrijven dankzij massale subsidies hun elektrische wagens op de Europese markt kunnen brengen tegen een prijs die ver onder de marktprijs ligt.

Te veel kapiteins

De vraag is dus prangend. De strategie is gedrukt. Maar het beleid is nog lang niet af. Terwijl het Nationaal Crisiscentrum de bescherming van onze kritieke infrastructuren coördineert, hebben we sinds 1 juli ook eindelijk een screeningsmechanisme voor buitenlandse investeringen. Dat mechanisme moet erop toezien dat derde landen via investeringen in België geen risico vormen voor onze strategische autonomie en soevereiniteit. De moeilijke en lange 'geboorte' van dit mechanisme is illustratief voor de problemen waar België mee geconfronteerd wordt in de realisatie van een effectief en efficiënt veiligheidsbeleid. Want veiligheid is een federale bevoegdheid terwijl de regio's bevoegd zijn voor het aantrekken van internationale investeringen. Er zitten dus te veel kapiteins aan het stuur en ze willen vaak een andere richting uit.

Het compromis à la belge is een interfederaal orgaan waar alle kapiteins een zitje krijgen. Of het orgaan ook zal werken valt nog te bekijken, maar het recept kan misschien gebruikt worden voor een oplossing voor het andere luik van het beleid: de bescherming van onze kennis en technologie. Want ook hier zijn er verschillende beleidsniveaus betrokken. België staat negende in de rangschikking van meest innovatieve landen van Europa, dus een beleid rond kennisveiligheid is onmisbaar. Innovatie en technologische kennis vormen de groeimotor van onze economie. Het is dan ook verwonderlijk dat twee jaar na publicatie van de strategie er nog altijd geen kennisveiligheidsbeleid is.

Het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de EU volgend jaar is het uitgelezen moment om kennisveiligheid hoog op de politieke agenda te zetten en een pioniersrol te spelen. Een ministerie van Economische Veiligheid zoals in Japan is misschien een utopie, maar een interfederale commissie rond kennisveiligheid is een minimaal en noodzakelijk instrument in tijden van economische oorlogsvoering. □

